

متن پرسش

سلام و احترام به محضر استاد: ۱. شاید بتوان گفت آثار معرفتی شما مانند «شرح ده نکته معرفت نفس» و «برهان صدیقین» اثرگذارترین و بهترین آثار شما است که قدرت بی‌نظیری در سلوک و متخلق به اخلاق الهی شدن ایجاد می‌کند. در این آثار مطالب نظری و عملی مربوط به اخلاق مانند تعریف رذایل اخلاقی و راهکارهای نابودی آن به صورت جزیی و کلی وجود ندارد، سوال این است که اگر کسی آثار معرفتی شما را با تمرکز، دقت و تمرین زیاد در خود نهادینه کند، نیاز به آثار اخلاقی شما نیز دارد؟ ۲. به عبارت دیگر راه دفع رذایل اخلاقی و اخلاقی شدن یا دفع است که روش عرفا است و یا رفع است که روش علمای اخلاق است، آیا در روش دفع نیار به مطالعه آثار اخلاقی مانند معراج‌السعادة نیز است یا خیر؟ ۳. در آثار امام خمینی غیر از کتاب چهل حدیث و جنود بیشتر مطالب دفعی (توحیدی و معرفتی) است، آیا این به این معنی است که این کتب برای عوام است و نیاز به یادگیری کتبی مانند «معراج‌السعادة» نیست؟ ۴. آیا صحیح است که بگوییم انسان در هر ماه ۸۰ درصد زمانش جهت مطالعات را برای مطالعات آثار معرفتی باشد و ۲۰ درصد بقیه آن برای آثار اخلاقی مانند چهل حدیث و معراج باشد؟ ۵. اگر می‌فرمایید در روش دفعی (معرفتی) ما بی‌نیاز از کتب اخلاقی مانند «معراج‌السعادة» هستیم، سوال این است کسی که تعریفی روشن و دقیقی از تکبر، کینه، حسد، غرور و... ندارد چه طور می‌تواند بفهمد که این نوع تفکر و رفتارش الهی است یا شیطانی؟ ممکن است رفتار یا تفکری را الهی بداند در حالی که شیطانی باشد، زیر او تعریف رذایل اخلاقی را نمی‌داند. حقیر استفاده فراوان و زیادی از آثار حضرتعالی بهره‌ام، سپاس بیکران از شما

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: جداکردن مباحث معرفتی از مباحث اخلاق، در متون دینی ما چندان به چشم نمی‌خورد. لذا در قرآن و روایات، معرفت و اخلاق در هم تنیده شده‌اند و از این جهت تا آنجا که ضرورت پیش نیاید باید طوری بحث کرد که در کنار معارف دینی، معنویت‌های اخلاقی نیز در منظر مخاطب قرار گیرد و در کنار موضوعات اخلاقی، معارف الهی در میان باشد و از این جهت در کتاب‌های اخلاقی هم ما معارف دینی را می‌بینیم. آری! اگر بنا است انسان از نظر تعریفی که باید نسبت به فضائل و رذایل اخلاقی داشته باشد، آن رذائل و فضائل را تعریف کنیم به عنوان مقدمه بد نیست. موفق باشید